

Голас Рацзімы

№ 27 (1391)

ЛІПЕНЬ 1975 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 20-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

«Шукаць — уласціва чалавеку». (Народны паэт Беларусі Пятрусь Броўка).

Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

МІНСК ТСП
ул. Краснаармейская 9

КОРАНЬ

ПАЭТЫЧНАГА

ТАЛЕНТУ

Таго, што зрабіў Пятрусь Броўка за свае семдзесят год, хапіла б, прынамсі, на трох. Адзін быў бы пісьменнікам, у якога ледзь не штогод выходзіць кніга вершаў ці прозы, які ў год юбілею рыхтуе шасцітомны збор твораў. Другі — дзяржаўны і грамадскі дзеяч — дэпутат Вярхоўнага Савета СССР розных скліканняў, член ЦК КПБ, прадстаўляў сваю рэспубліку на Генеральнай Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, дваццаць гадоў узначальваў Саюз пісьменнікаў Беларусі. Трэці — вучоны, акадэмік АН БССР, галоўны рэдактар грунтоўнейшага выдання — Беларускай Савецкай Энцыклапедыі, першай у гісторыі нашага народа. Але ўсё гэта ўдала і плённа спалучылася ў адным чалавеку, таму ні адно з тых высокіх і гучных слоў, што прагучалі на юбілейных урачыстасцях, не было перабольшаннем ці недакладнасцю.

У Мінску ўрачысты вечар, прысвечаны 70-годдзю Пятруся Броўкі, адбыўся 1 ліпеня ў зале тэатра оперы і балета. Разам з юбілярам у прэзідыуме

знаходзіліся таварышы П. Машэраў, Ц. Кісялёў, У. Лабанок, Ф. Сурганаў, Максім Танк, Іван Шамякін, Пімен Панчанка і іншыя партыйныя, дзяржаўныя дзеячы, дзеячы літаратуры і мастацтва рэспублікі, краіны.

Адкрываючы вечар, старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў рэспублікі, народны паэт Беларусі Максім Танк сказаў: — Пятрусь Броўка прыйшоў у літаратуру з глыбокім і непасрэдным веданнем жыцця. Па яго дарогах паэт крочыў як рабочы, як баец за ўстаўленне новага савецкага ладу ў вёсцы і ў горадзе, як салдат, вучоны, дзяржаўны і грамадскі дзеяч. Адсюль, з гэтых дарог, бяруць пачатак жыватворныя сілы яго самабытнай паэзіі, якая вабіць нас сваёй шчырасцю, страснасцю, народнасцю, партыйнасцю, багаццем фарбаў, эмоцый і разнастайнасцю форм.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Фёдар Сурганаў уручыў юбіляру прывітальны адрас ЦК Кампартыі Беларусі, Прэзідыума Вярхоўнага Савета (Заканчэнне на 6-й стар.)

**НАДЗЕЯ ЛЕЖЭ:
«НІДЗЕ ТАК ПЛЁННА
НЕ ПРАЦУЕЦЦА,
ЯК НА РОДНАЙ
ЗЯМЛІ»**

«Радзіма заўсёды ў маім сэрцы»

стар. 4

**ДЗЕСЯЦЬ ДЗЁН
ПАЭЗІІ, МУЗЫКІ,
УСМЕШАК**

«Песня сустракаецца з песняю»

стар. 7

КАСКАД РЕКОРДОВ «САЛЮТА»

Эксплуатация орбитальной научной станции «Салют-4» уже ознаменовалась важными достижениями: рекордная для станций «Салют» продолжительность пребывания космонавтов на борту, рекордная длительность работы станции в автоматическом режиме с сохранением способности принять на борт космонавтов, доставка на одну станцию последовательно двух экипажей.

Рекорд длительности пребывания на станциях «Салют» поставлен первым экипажем «Салюта-4» в составе Алексея Губарева и Георгия Гречко. С точки зрения технических возможностей станции и возможностей экипажа длительность пребывания на ней космонавтов могла бы быть и значительно больше, но рекорд для советской программы создания долговременных обитаемых орбитальных станций не самоцель. В данном случае он стал как бы побочным продуктом планомерной программы, рассчитанной на много этапов, каждый из которых приближает создание эксплуатационных долговременных станций.

Тот факт, что в течение 30 суток Алексей Губарев и Георгий Гречко сохранили хорошую работоспособность, что для них легко и безболезненно прошел процесс реадaptации к земному тяготению, свидетельствует об эффективности мер, предусмотренных учеными, о правильности выбранных режимов, методик и процедур. Выполнение всей намеченной программы научных исследований в заранее запланированный 30-дневный срок показывает, что подготовка космонавтов выдержала суровый экзамен реального космического полета, условия которого полностью не может имитировать ни один тренажер. Выдержало оборудование станции, которое работало надежно, и космонавтам не приходилось из-за его неисправности сокращать объем научных исследований.

Станции «Салют» рассчитаны как на эксплуатацию космонавтами, так и на работу в автоматическом режиме. Напомним, что стан-

ция «Салют-3» после возвращения ее экипажа на Землю работала в автоматическом режиме в течение полугода. Однако эта станция не должна была после продолжительной работы в автоматическом режиме вновь принять на борт космонавтов.

Станция «Салют-4» работала в таком режиме три с половиной месяца, и после этого на нее был доставлен второй экипаж, ныне находящийся на станции. Космонавты второго экипажа Петр Климух и Виталий Севастьянов нашли бортовые системы в полном порядке, готовые к обеспечению пребывания людей, хотя в течение трех с половиной месяцев эти системы оставались «без присмотра» космонавтов.

Наконец, доставка двух экипажей на одну станцию — это особенно важный шаг на пути создания долговременной орбитальной станции, что, как известно, является генеральным направлением советской космической программы в области пилотируемых полетов.

Орбитальные станции имеют срок службы, значительно превышающий оптимальную длительность работы одного космического экипажа. Так что последовательное пребывание нескольких экипажей на одной станции со временем станет нормой. Но до этого необходимы многочисленные «репетиции», и ареной для первой из них стала станция «Салют-4». Репетиция позволяет отработать наилучшую методику консервации и расконсервации станции; выбрать наиболее рациональные нормы потребления и распределения различных расходных материалов на борту станции; научиться оптимальным образом планировать научные исследования и эксперименты в расчете на то, что их будут выполнять несколько экипажей. Проблем много. Однако нет сомнений, что они будут своевременно и эффективно решаться.

Залог этого — постоянное наращивание темпов работ в области орбитальных обитаемых станций.

Юрий МАРИНИН.
АПН.

У ПАМЯЦЬ АБ ЗАГІНУШЫХ
3 ліпеня беларускі народ адзначаў 31-ю гадавіну вызвалення рэспублікі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У гэты дзень з раніцы тысячы мінчан накіраваліся на плошчу Леніна і плошчу Перамогі. Да падножжа помніка заснавальніку Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы У. І. Леніну, да помніка-абеліска воінам Савецкай Арміі і партызанам Беларусі, якія загінулі ў баях за вызваленне нашай Радзімы ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, ускладаюцца кветкі і вянкi ад ЦК КПБ, Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, Савета Міністраў рэспублікі, Ваеннага савета Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, Беларускага рэспубліканскага савета прафсаюзаў, ЦК ЛКСМБ, партыйных арганізацый і працоўных калектываў сталіцы.

Ва ўрачыстай цырымоні ўскладання кветак і вянкаў удзельнічалі таварышы П. Машэраў, Ц. Кісялёў, А. Кузьмін, У. Лабанок, У. Міцкевіч, М. Полазаў, А. Смірноў, Ф. Сурганав і іншыя партыйныя і дзяржаўныя дзеячы.

У гэты ж дзень кветкі і вянкi былі ўскладзены на Кургане Славы, ля Вечнага агню на мемарыяльным комплексе Хатынь, на магілы і да помнікаў загінуўшым героям Вялікай Айчыннай вайны, ахвярам фашысцкага тэрору ў гарадах і вёсках рэспублікі.

ДАСЛЕДАВАННІ ПРАЦЯГВАЮЦА
Касманаўты Пётр Климух і Виталь Севастьянаў завяршылі 1 ліпеня праграму комплексных даследаванняў зямной паверхні.

Бартавыя сістэмы арбітальнай станцыі «Салют-4» функцыянуюць нармальна. Пётр Климух і Виталь Севастьянаў адчуваюць сябе добра. Праграма палёту паспяхова выконваецца.

ПАЧАЛОСЯ ЖНІВО

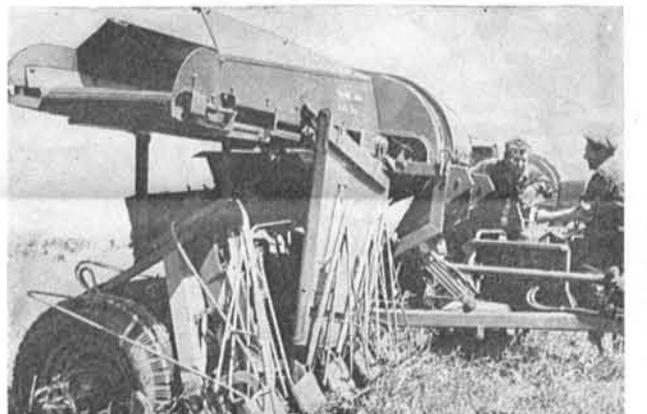
У паўднёвых раёнах рэспублікі земляробы пачалі выбарачную ўборку збожжавых раздзелным спосабам.

Хлебаробы мяркуюць у завяршальным годзе прыгодкі сабраць з гектара па 27—28 цэнтнераў збожжа.

238 гектараў займаюць плантацыі льну ў калгасе «Сцяг Леніна» Карэліцкага раёна. З кожнага з іх ільняводы гаспадаркі абавязаліся атрымаць па 7,5 цэнтнера насення і столькі ж валакна. Цяпер тут ідзе падрыхтоўка да ўборкі ўраджаю.

НА ЗДЫМКАХ: звеняная калгаса Лідзія МАРДЗІЛОВІЧ. За поспехі, дасягнутыя ў вырошчванні льну, яна ўзнагароджана ордэнамі Леніна і Працоўнага Чырвонага Сцяга; рыхтуецца да работы льноўборачны камбайн.

Збожжавая ніва рэспублікі займае 2,7 мільёна гектараў. Звыш 1,2 мільёна адведзена пад ячмень — найбольш ураджайную ў мясцовых умовах культуру. Пры гэтым палавіна яго пасеваў занята сартамі «эльгіна» і «альза», якія даюць з гектара да 40—50 цэнтнераў збожжа.

КУБА — ГОМЕЛЬ

«Гомсельмашу» не ўпершыню прымаць зарубежных гасцей. Але на гэты раз госці былі не зусім звычайныя — яны прыехалі на завод працаваць. Група кубінскіх спецыялістаў прыбыла на «Гомсельмаш» на стажыроўку. Сярод іх інжынеры, рабочыя з вялікім стажам, ёсць і зусім маладыя. Шэсць месяцаў кубінскія сябры будуць вывучаць усе тонкасці кіравання вытворчасцю, тэхналагічныя працэсы, новыя метады работы.

Пасланцоў вострава Свабоды чакаюць цікавай экскурсіі, сустрэчы з рабочымі, школьнікамі, ветэранамі вайны.

ДА ПАБАЧЭННЯ, ІНСТЫТУТ!

Больш як 3 460 выпускнікоў Беларускага політэхнічнага інстытута атрымалі ў гэтым годзе дыпламы. Інстытут цяпер рыхтуе высокакваліфікаваныя кадры па 38 спецыяльнасцях. За гады вучобы маладыя інжынеры набываюць тут трывалыя веды, атрымліваюць неабходныя навывкі практычнай дзейнасці.

Акрамя таго, закончылі сваё навучанне 67 студэнтаў, якія прыехалі ў БПІ з многіх краін свету.

НА КІРМАШ — З НАВІНКАМІ

Адбыўся традыцыйны рэспубліканскі кірмаш на аптоваму продажу адзення на 1976 год.

Прадпрыемствы міністэрстваў лёгкай, мясцовай прамысловасці і бытавога абслугоўвання прапануюць сёлета адначасова з ранейшымі палепшаннямі і новыя мадэлі верхняга мужчынскага і жаночага адзення. Напрыклад, з больш чым 1 280 мадэляў зімовых і дэмісезонных паліто, мужчынскіх касцюмаў, дзіцячых і жаночых сукенак, якія вырабляюцца на прадпрыемствах лёгкай прамысловасці, 557 — новыя.

ЦЭНТР БЕЛАРУСКАГА ПАЛЕССЯ

Больш чым восем стагоддзяў налічвае гісторыя Пінска. Упершыню ў летапісах ён упамінаецца на пяцьдзесят гадоў раней за Маскву. Да нас дайшоў план горада, складзены ў 1798 годзе. На малюнку з добра абазначаным рэльефам прарысаваны манастыры, цэрквы, касцёлы, слабы рамеснікаў, гарадская сцяна. На паўночным беразе ракі Піны — замкавая гара, дзе некалі ўзвышаўся замак, што паслужыў пачаткам горада. У гэты перыяд у Пінску налічвалася дваццаць пяць вуліц. Адны з іх паўколыцамі аблягалі замак і рыначную плошчу, іншыя радыяльна разыходзіліся ад цэнтра. На перасячэнні іх стаялі манастыры і цэрквы. Яны і вызначалі ў той час вонкавы выгляд горада...

Сённяшні Пінск мала чым падобны на той старажытны горад. Знаёмства з цяперашнім цэнтрам беларускага Палесся лепш за ўсё пачаць з Брэсцкай вуліцы, адной з галоўных транспартных магістралей. Цяпер яна рэканструюецца, каб у недалёкай будучыні стаць самым прыгожым праспектам горада.

Цэнтральная плошча Пінска з помнікам Уладзіміру Ільічу Леніну носіць імя правадыра рэвалюцыі. Насупраць помніка будуюцца гарадскі палац культуры. Яго кантуры ўпрыгожваюць плошчу.

Усюды і ва ўсім адчуваецца напружаны індустрыяльны рытм горада-працаўніка. Раней Пінск быў толькі месцам продажу лесу, скур, жывёлы, рыбы. Цяпер тут шырокае развіццё атрымала лёгкая і харчовая прамысловасць. Чалавек, які ўпершыню трапіў сюды, не можа не здзівіцца колькасці і разнастайнасці камбінатаў, дзе выпускаюць кансервы і харчовыя канцэнтраты, масла, сыры і малако, муку і каўбасы, верхні трыкатаж і мастацкія вырабы. Гэтыя прадпрыемствы ў многім вызначаюць і архітэктурны выгляд горада. Уявіць без іх Пінск цяпер немагчыма. Але індустрыяльная магутнасць яго характарызуецца больш буйнымі прамысловымі прадпрыемствамі, такімі, як завод па вытворчасці уніфікаваных і спецыяльных вузлёў для аўтаматычных ліній, экскава-

тарны, ліцейна-механічны. Развіта ў раённым цэнтры і прамысловасць будаўнічых матэрыялаў. А гэта дазваляе хуткімі тэмпамі весці жыллёвае і прамысловае будаўніцтва.

Важнае значэнне для горада мае суднабудаўнічы-суднарамонтны завод, бо Пінск — рачны порт. Праз Прыпяць і Дняпроўска-Бугскі канал ён звязаны з усходнімі і заходнімі раёнамі паўдня Беларусі і Украіны. Па воднаму шляху перавозіцца вялікая колькасць грузаў, хоць цяпер рачны транспарт і не мае такога значэння, як раней. Яму на змену прыйшлі чыгуначны, аўтамабільны і наветраны. Аднак рака для Пінска і цяпер вельмі патрэбна. У ёй — своеасаблівае і прыгажосць горада. Вось чаму ў новым генеральным плане намечана рэканструкцыя набярэжнай Піны.

Пінск не толькі прамысловы, але і культурны цэнтр Палесся. У школах, тэхнікумах, прафесійна-тэхнічных вучылішчах рыхтуюць высокакваліфікаваных спецыялістаў для многіх галін народнай гаспадаркі

краю. Ёсць у Пінску музычная школа і вучылішча, народны драматычны тэатр і танцавальны ансамбль «Палессе». У горадзе выдаецца газета «Палеская праўда».

Гараджане свята захоўваюць памяць аб тых, хто абараняў і вызваляў Пінск ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У гарадскім парку ёсць брацкая магіла савецкіх воінаў і партызан, што загінулі пры вызваленні горада, а ля самай ракі на высокім пастамеце стаіць брацкая могілка № 92 Чырванасцяжнай Дняпроўскай флатыліі, імя якой носіць парк. На гэтым катары пры вызваленні горада ваявалі бацька і сын Аляхousкія. У іх гоінар названа адна з вуліц.

Цяпер Пінск абнаўляецца і расце. Згодна з генеральным планам, ён павялічыцца ўдвая. Архітэктары ўжо вычарцілі агульныя кантуры яго недалёкага будучага.

Задумы і планы горадабудаўнікоў улічваюць перш за ўсё своеасаблівае гістарычнага тэрытарыяльнага развіцця Пінск, як вядома, выцягнуты

ўздоўж ракі. Прычым, дамы будавалі толькі на паўночным, крутым беразе ракі, таму што паўднёвы ў час паводкі заліваўся.

І ў наш час Пінск будаваўся пераважна ўздоўж левага берага ракі. На поўнач горад развівацца не можа, бо там пачынаюцца надзвычай урадлівыя сельгасугоддзі. На поўдні, за ракой Пінай, заліўныя землі. У перспектыве намечана асвоіць менавіта іх. Земснарадамі будзе намыты 3—4-х метравы слой глебы, і праз некалькі гадоў на штучнай глебе распачнецца будаўніцтва. На намытых пляцоўках мяркуюцца размясціць жыллыя мікрараёны, новы гарадскі пляж, спартыўна-турысцкую зону з прычалам для матарных лодак, пасажырскую прыстань і многае іншае. Праз Піну, насупраць цяперашняга гарадскога парка, будзе пабудаваны пешаходны мост.

У заходнім раёне горада закладваецца новы буйны прамысловы вузел з прадпрыемствамі машынабудавання. Жыллы масіў, які вырасце тут, раздзелены па праекту на два

РАДЗІМА ЗАЎСЁДЫ Ў МАІМ СЭРЦЫ

ІНТЭРВ'Ю КАРЭСПАНДЭНТА «ЗВЯЗДЫ» Б. ТУРАВЕЦКАГА З НАШАЙ ЗЯМЛЯЧКАЙ
З ФРАНЦЫІ НАДЗЕЯЙ ЛЕЖЭ

Яна зноў прыехала ў нашу краіну. Мы сядзім у маскоўскай кватэры мастачкі, і я слухаю хваляючы расказ пра цяжкі шлях беларускай вясковай дзяўчыны з Міншчыны да вялікага мастацтва, пра вельмі цяжкае дзяцінства, пра гады барацьбы ў радах Французскай камуністычнай партыі супраць гітлераўскіх акупацый, аб сустрачках з выдатнымі людзьмі, аб планах на будучае...

— Надзея Пятроўна, калі вы адчулі ў сабе мастака?

— У першыя дні Савецкай улады ў адным з нацыяналізаваных дамоў белеўскіх багацяў (Тульская вобласць, куды наша сям'я трапіла як бежанцы) адкрыўся Палац мастацтваў. У ім пачалі працаваць розныя гурткі. Тады і адбылося маё першае знаёмства з мастацтвам. Больш за ўсё мяне захапляла маляванне.

І калі наш кіраўнік прафесар Катуркін атрымаў запрашэнне на з'езд мастакоў у Маскву, ён узяў мяне з сабой. Асабліва моцнае ўражанне на мяне зрабілі працы Пікаса і Матыса. Яны, як я даведалася, жылі ў Парыжы. Значыцца, каб прайсці іх школу, трэба ехаць у Парыж. І я, не задумваючыся над тым, як гэта ажыццявіць, прыняла рашэнне — паеду ў Францыю.

У гэты час вышэйшыя дзяржаўныя мастацкія майстэрні ў Смаленску аб'яўлялі прыём вучняў. Я падала заяву і паспяхова вытрымала экзамены. Са ста жадаючых прынялі шэсць чалавек — пяць юнакоў і мяне. Атрымала інтэрнат, стыпендыю. На курсах выкладчыкі ўдзялялі нам шмат увагі. Але мяне вучоба не задавальняла: перад вачыма стаялі палотны Пікаса і Матыса.

У 1925 годзе я пераехала ў Парыж. Атрымаў французскую візу мне дапамог вядомы мастак, прафесар Парыжскай акадэміі мастацтваў Фердынанд Лежэ, які ў далейшым стаў для мяне самым бліскім сябрам, а затым і мужам.

— Надзея Пятроўна, вы з'яўляецеся членам Французскай кампартыі, сустракаліся з яе кіраўнікамі, удзельнічалі ў руху Супраціўлення. Раскажыце, калі ласка, аб гэтым.

— У Парыжы, сустракаючыся з працоўнымі людзьмі, я ўсё часцей пачала задумвацца над сацыяльнымі праблемамі, цікавіцца палітыкай. Бываючы на рабочых сходах, часта слухала выступленні камуністаў. Асабліва моцнае ўражанне зрабіла на мяне прамова М. Тарэза, якую пачула на адным мітынгу. І я зразумела, што маё месца ў радах барацьбітоў. У 1932 годзе ўступіла ў рады Французскай камуністычнай партыі.

К гэтаму часу адносіцца маё знаёмства і пачатак дружбы з вядомым дзеячам французскага рабочага руху Марысам Тарэзам. Калі я ехала ў Савецкі Саюз, Марыс Тарэз папрасіў мяне ўзяць з сабой яго сыноў — Поля і Жана. З задавальненнем выканала гэту просьбу. Поль і Жан пабывалі са мной на маёй радзіме, у Беларусі.

У перыяд гітлераўскай акупацыі Парыжа я, як і большасць камуністаў, актыўна ўдзельнічала ў руху Супраціўлення.

— Надзея Пятроўна, вы стварылі вялікую колькасць твораў. З многімі з іх савецкія людзі знаёмы па рэпрадукцыях, выстаўках. У

вас, вядома, ёсць любімыя творы. Назавіце іх.

— З вялікім натхненнем працавала і працягваю працаваць над галерэяй мазаічных партрэтаў заснавальнікаў марксізму-ленінізму, выдатных грамадскіх дзеячаў, пісьменнікаў, кампазітараў, мастакоў, герояў вайны і працы.

Да ліку маіх любімых прац належыць і мазаічная кампазіцыя «У. І. Ленін, авіяцыя і космас» і стэрэапанарама Краснай плошчы, выкананая для савецкага агенцтва Аэрафлоту ў Парыжы. Ганаруся, што іменна ў цэнтры французскай сталіцы ўзвышаецца партрэт найвялікшага з людзей — У. І. Леніна, і што гэтая кампазіцыя прызнана лепшай у афармленні Парыжа.

— Вобраз У. І. Леніна займае вялікае месца ў вашай творчасці. Раскажыце, калі ласка, аб партрэтах любімага правадыра.

— Неяк партыйная арганізацыя даручыла мне намалюваць партрэт Леніна для дэманстрацыі. Я была рада такому заданню і ўзялася за работу. Зрабіўшы некалькі эскізаў, занепакоілася: а ці пад сілу мне гэта работа, ці здолею правільна аднавіць дарагі вобраз? Не ведаю, чым бы скончылася мае творчыя пакуты, калі б не Марыс Тарэз. Паглядзеўшы на адзін з эскізаў, ён сказаў: «Вельмі добра».

Пазней многа разоў вярталася да вобраза Уладзіміра Ільіча і стварыла каля 25 яго мазаічных партрэтаў.

— Савецкія людзі ведаюць вас, Надзея Пятроўна, як палыманага прапагандыста сацыялістычнага рэалізму ў мастацтве, удзячны за клопаты, якія вы праяўляеце аб папаўненні музеяў нашай краіны копіямі выдатных майстроў пэндзля і раца. Скажыце, што зроблена ў гэтым напрамку?

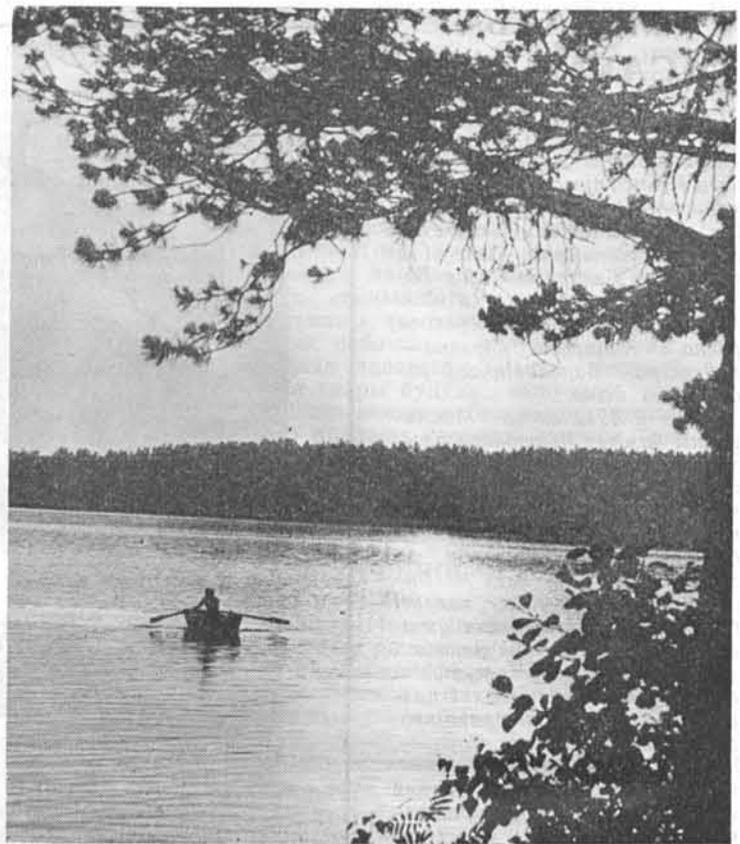
— Выдатны мастак Фердынанд Лежэ гаварыў, што будучыня належыць сацыялістычнаму рэалізму. Ён быў гарачым прыхільнікам мастацтва, якое праўдзіва адлюстроўвае жыццё. Галоўнай тэмай мастака, лічыў ён, павінен стаць чалавек працы.

Прытрымліваючыся заяшчанняў Лежэ, я перадала ўсе яго карціны французскаму народу, стварыла два музеі. Сёння яны даступныя ўсім працоўным...

Многае робіць Надзея Пятроўна для сваіх землякоў — савецкіх людзей. Акрамя таго, што яна перадала ў падарунак Савецкаму Саюзу рад сваіх прац, па яе ініцыятыве здымаюцца копіі лепшых мастацкіх твораў для папаўнення экспазіцыі савецкіх музеяў. Іх можна ўбачыць у Мінску, Ташкенце, Фрунзе і ў іншых гарадах.

— Над чым вы цяпер працуеце?

— Планаў многа. Працягваю працаваць над серыяй мазаічных партрэтаў. У хуткім часе яна папоўніцца партрэтамі Янкі Купалы. Закончыла эскізы афармлення Шарамецьеўскага аэрапорта. Не пакідаю думкі аб стварэнні мастацкіх кампазіцый для агенцтваў Аэрафлоту ў радзе зарубешных краін, па-ранейшаму займаюся падборам шэдэўраў для музеяў, экспазіцый... Адным словам, спраў многа, а часу не хапае. Вельмі хочацца надоўга прыехаць у Савецкі Саюз — нідзе так плённа не працуецца, як на любімай і дарагой сэрцу зямлі Радзімы.

Вечар на возеры Гаць.

Што? * Як? * Чаму?

НАРОДНЫ КАНТРОЛЬ

У Савецкай дзяржаве права кантролю належыць самому народу, як адзінаму гаспадару сваёй краіны. Ажыццяўляючы яго, мільёны працоўных удзельнічаюць у рабоце Саветаў дэпутатаў працоўных, органаў народнага кантролю, моладзь — у рабоце «Камсамольскага пражэктара».

Літаральна ў першыя дні пасля перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі па ініцыятыве У. І. Леніна ў нашай краіне былі створаны органы рабочага кантролю.

Сістэма сацыялістычнага кантролю ўдасканалвалася з развіццём грамадства. Але асноўныя прыныцыпы, мэты і задачы кантролю, сфармуляваныя У. І. Леніным, застаюцца нязменнымі. Яны ў поўнай меры знайшлі сваё ўвасабленне ў палажэнні аб органах народнага кантролю ў СССР, якое было зацверджана ЦК КПСС і Саветам Міністраў СССР 19 снежня 1968 года.

Органами народнага кантролю ў СССР з'яўляюцца: Камітэт народнага кантролю СССР, камітэты саюзных рэспублік, аўтаномных рэспублік, краёвыя, абласныя, аўтаномных абласцей, акруговыя, гарадскія і раённыя камітэты народнага кантролю пры сельскіх і пасялковых Саветах дэпутатаў працоўных, на прадпрыемствах, у калгасах, установах, арганізацыях.

У сваёй дзейнасці органы кантролю кіруюцца савецкім заканадаўствам, рашэннямі партыі і ўрада, Палажэннем аб органах народнага кантролю ў СССР.

У органах народнага кантролю спалучаецца дзяржаўны кантроль з грамадскім. Адначасова са штатнымі работнікамі да ўдзелу ў народным кантролі прыцягваюцца прыныцыповыя, ініцыятыўныя і аўтарытэтныя працоўныя.

Аснову сістэмы органаў народнага кантролю складаюць групы і пасты народнага кантролю, захаванне выключна на грамадскіх пачатках. Члены груп і пасты выбіраюцца на сходах калектываў працоўных праз кожныя два гады.

У цэнтры увагі народных кантралёраў — выяўленне і выкарыстанне рэзерваў вытворчасці, захаванне працоўнай і дзяржаўнай дысцыпліны, барацьба за высокую якасць прадукцыі, захаванасць сацыялістычнай уласнасці, беражлівасць і найстражэйшы рэжым эканоміі, рацыянальнае выдаткаванне працоўных рэсурсаў і дзяржаўных фондаў...

У неабходных выпадках групы і пасты народнага кантролю праводзяць праверкі, агляды: удзельнічаюць у праверках і рэвізіях вытворча-гаспадарчай дзейнасці, якія ажыццяўляюцца вышэйстаячымі органамі. Яны маюць права знаёміцца з дакументамі і матэрыяламі, якія характарызуюць стан спраў на правяраемых аб'ектах, аб'яўляць вінаватым асобам грамадскае ганьбаванне, перадаваць справы на разгляд таварыскіх судаў.

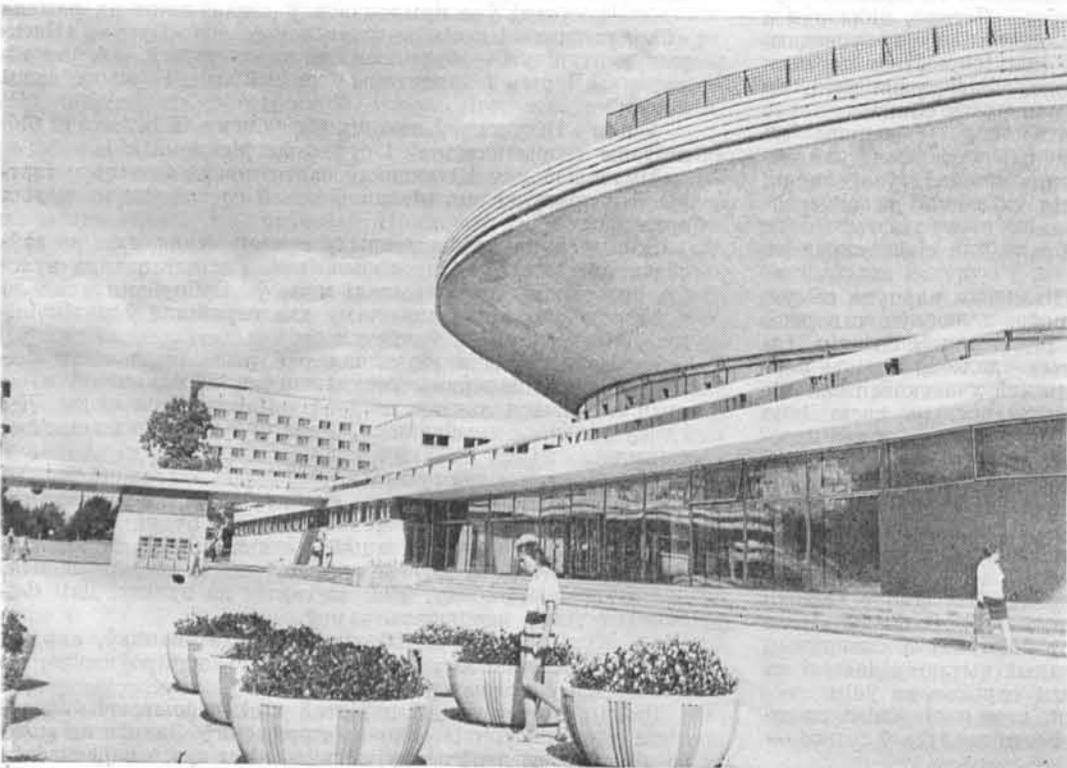
Раённыя, гарадскія, акруговыя, абласныя, краёвыя камітэты народнага кантролю ўтвараюцца на сесіях адпаведных Саветаў дэпутатаў працоўных. Склад камітэтаў народнага кантролю саюзных, аўтаномных рэспублік зацвярджаецца Саветамі Міністраў саюзных, аўтаномных рэспублік: Камітэта народнага кантролю СССР — Саветам Міністраў СССР.

У склад камітэтаў уваходзяць акрамя старшынь іх намеснікі і члены камітэтаў — прадстаўнікі партыйных, савецкіх, прафсаюзных, камсамольскіх і іншых арганізацый, рабочыя, калгаснікі і служачыя, работнікі друку, дзеячы навукі і культуры, кіруючыя работнікі органаў народнага кантролю.

Для выканання задач, ускладзеных на органы народнага кантролю, камітэты ствараюць пазаштатныя аддзелы па галінах гаспадаркі, навукі і культуры, пастаянныя і часовыя камісіі, якія працуюць на грамадскіх пачатках.

Камітэты народнага кантролю кіруюць работай ніжэйстаячых органаў, ажыццяўляюць кантроль за выкананнем дырэктыв партыі і ўрада, дзяржаўных планаў і заданняў, дабіваюцца ліквідацыі выкрытых недахопаў, садзейнічаюць выхаванню кадраў у духу строгага захавання дзяржаўных інтарэсаў і дысцыпліны. Для гэтага камітэты надзелены значнымі правамі: ад сродкаў грамадскага ўздзеяння да прыцягнення вінаватых службовых асоб да строгай адказнасці, уключаючы адхіленне ад займаемай пасады і накіраванне ў органы пракуратуры матэрыялаў аб злачынных дзеяннях той або іншай службовай асобы.

І ў заключэнне некалькі слоў аб ахове праў народных кантралёраў і формах заахвочвання актывістаў. У Палажэнні аб органах народнага кантролю ў СССР сказана: «Любыя спробы праследавання народных кантралёраў, расправы над імі за іх грамадскую дзейнасць, зацясненне крытыкі павінны рашуча спыняцца, а вінаватыя ў гэтым асобы прыцягваюцца да строгай адказнасці, аж да зняцця з пасты і перадачы суду».

Цырк у Гомелі.

Фота Я. КАЗЮЛІ.

«ФОЛЬКСШТИММЕ»,
ВЕНА.

ГОРОД-ГЕРОЙ НАД ДНЕПРОМ

годно в Киеве сдается
20—25 тысяч новых
квартир.

В Советском Союзе немало городов-героев, но Киев принадлежит к числу тех, которые пострадали от бомбардировок, ожесточенных уличных боев и зверских преступлений фашистов особенно сильно.

Члены нашей группы — австрийские журналисты — часто говорили между собой о том, почему в Советском Союзе, почти через 30 лет после окончания войны, так часто вспоминают об ее ужасах, о злодеяниях фашистов, рассказывают об этом молодым — словом, почему советские люди «бередят старые раны». Но разве можно забыть об ужасах и злодеяниях? Разве можно предать забвению то, что фашистские оккупанты убили только в Киеве 200 тысяч человек и 100 тысяч человек угнали в Германию, не говоря уже о миллионах людей, погибших в этой войне. Что гитлеровцы совершенно разрушили город; сожгли университет и целые жилые кварталы, преврати-

ли в золу и пепел Крещатик, взрывали театры, школы и ценнейшие архитектурные памятники древности? Не будет ли правильнее считать, что именно в интересах гуманизма, свободы и демократии и ради нашего будущего нельзя никогда забывать об этих ужасных злодеяниях фашистов?

Вот почему мы сочли необходимым побывать в парке Вечной славы, где чтут память тех людей, которые отдали свою жизнь за свободу не только своей Родины, но и всей Европы, а значит, и за свободу Австрии.

Над городом, на одном из его холмов, разбит этот парк с прекрасным видом на Днепр. Здесь находится кладбище героев Великой Отечественной войны 1941—1945 годов. Перед строгим гранитным обелиском находится могила Неизвестного солдата, где почти невидимый в лучах утреннего солнца горит Вечный огонь. На мраморных плитах высечены имена погибших воинов всех званий и возрастов. У Вечно-го огня возлагает венок австрийская делегация. Слышен барабанный бой. Звучит траурная музыка. Затем государственные гимны. Торжественным маршем проходит батальон гвардейцев. Впереди — красное знамя государства рабочих и крестьян.

...Темнеет. Загораются первые огни. Мы прогуливаемся по Крещатику, главной магистрали города, на которой расположены многоэтажные жилые дома, учреждения, гостиницы, театры, кино, музеи, магазины, рестораны, кафе. И повсюду зеленые газоны, деревья, липы и, конечно же, каштаны. На улице тысячи киевлян. Они смеются, шутят. Кафе и рестораны переполнены.

Несмотря на большую протяженность города, до любого его района можно добраться довольно быстро, благодаря построенному после войны метро. Функционирует оно безупречно, а станции его оборудованы с большим вкусом.

Киев расположен на холмах, поэтому с каждой точки открывается совершенно новая перспектива. Вашему взору открываются то золотые главы Печерской лавры, то большая площадь Богдана Хмельницкого с огромной конной статуей, то прекрасный Софийский собор или университет, носящий имя выдающегося украинского поэта Тараса Шевченко, или же памятник Ленину из красного полированного гранита, а еще дальше — двухсотметровая телевизионная башня.

Отсюда видно далеко вокруг. Внизу величественный Днепр, текущий широко и плавно. Труханов остров с многочисленными пляжами и бухтами, где загорают или ловят рыбу киевляне, новые жилые кварталы Дарницы, раскинувшиеся на другом берегу Днепра (здесь проживает уже около 300 тысяч киевлян) и связанные с городом красивым полуторакилометровым мостом и линией метрополитена. Еже-

На протяжении почти половины столетия, из которых значительное время заняли гражданская война, Отечественная война и послевоенное восстановление хозяйства, Украина превратилась из полупфеодалной аграрной окраины в республику с развитой промышленностью, производящей наряду с гигантскими самолетами миниатюрные радиозлектронные приборы, мощные турбины и автоматы, экскаваторы, мотоциклы, холодильники и стиральные машины, шахтные комбайны, телевизоры и фотоаппараты.

Одним из факторов этих опромных достижений явился небывалый размах в области развития народного образования на Украине за годы Советской власти. Если до революции в Киеве было 7 высших школ, в которых обучалось 15 тысяч студентов, то теперь здесь 18 высших школ и более 100 тысяч студентов.

Ганс ВОЛЬКЕР.

БСЭ ВЫХОДИТ В США

«Для большинства мыслящих людей на Западе Советский Союз все еще загадка и тайна. Как бы, однако, ни были соблазнительны тайны, в данном случае речь идет о такой из них, которую Соединенные Штаты не могут себе больше позволить. Понимание стало жизненно необходимым. И лучшим источником такого понимания, ясным, точным, основанным на фактах, может служить собственное, советское, наиболее совершенное и самое значительное справочное издание — третье издание Большой Советской Энциклопедии. Теперь эта монументальная работа, всесторонне освещающая достижения Советского Союза, его политику и его философию, станет доступной на английском языке» — так представил 30-томную Большую Советскую Энциклопедию рекламный буклет нью-йоркского издательства «Макмиллан», переводящего БСЭ на английский язык.

Американцы умеют подать товар, но в данном случае он не нуждался в рекламе. Первые же тома вызвали огромный интерес во всех англоязычных странах. Тираж — секрет фирмы, но, по заявлению вице-президента издательства Уильяма Холси, каждый университет, колледж и общественная библиотека, многие министерства, международные компании, фонды в США и за границей уже приобрели или приобретут БСЭ.

Перевод крупнейшего советского справочного труда делается впервые и, понятно, вызвал немало трудностей. В 30 томах более 100 тысяч статей по самым различным вопросам. Переводчики работают в разных частях США и всего света, потому что в некоторых случаях статьи настолько специфичны, что перевести их могут лишь люди, хорошо знающие данную об-

ласть и оба языка. Привлечена большая группа консультантов из многих университетов, а всего переводом БСЭ на английский занято человек сто пятьдесят.

УИЛЬЯМ ХОЛСИ. Чтобы быть абсолютно уверенным в том, что мы передали не только точное значение слова, но и его оттенок, мы посылаем материалы в СССР, где редакторы БСЭ просматривают их. Просматривают — скромно сказано. Хотя наши редакторы высоко оценивают качество перевода американских коллег, однако каждую неделю ИЛ-62 доставляет из Нью-Йорка в Москву 300 страниц текста, а через неделю уносит обратно за океан эту кипу, заметно потяжелевшую: на рукопись густо легла правка советских редакторов.

— Над БСЭ трудимся уже третий год, — рассказывает руководитель группы по американскому изданию БСЭ в московском издательстве «Советская энциклопедия» Вадим Зайцев. — Дело-то уникальное! Все впервые. Нам помогают примерно пятьдесят нештатных редакторов-переводчиков — специалисты в области науки, техники, театра, музыки... Сложностей масса, все время стараемся привлечь новых сотрудников. Очень трудно переводить идиомы, обороты, не имеющие аналогов в английском языке. К примеру, повесть у нас называется «Братишка», они переводят — «Младший брат». «Братишки» у нас на флоте, при чем здесь родственные отношения? Доходит и до курьезов: «Сорока-воровка» переведена как «Сорок воров» (вероятно, по аналогии с «Али Бабой и сорока разбойниками»), землепроходец (Дежнев) стал горным инженером.

УИЛЬЯМ ХОЛСИ. Редакторы в Нью-Йорке и Москве в ходе работы прониклись друг к другу большим доверием, несмотря на то, что никогда не встречались.

Передо мной первый том БСЭ, переведенный в США. Клеенчатая обложка, пропитанная пироксилином. Переплет, обеспечивающий максимальную долговечность. Нетрудно понять

американских издателей: эта книга не будет залеживаться в библиотеках, пройдет через тысячи рук. К БСЭ смогут с пользой для себя обращаться ученые, бизнесмены, студенты, она представит огромный интерес для всех, кто занимается историей, сельским хозяйством, техникой, государственным устройством, промышленностью, торговлей. Вот что говорят о выходе БСЭ на английском языке сами американцы.

Сенатор У. ФУЛБРАЙТ. Уверен, что эта работа представляет огромный интерес для наших ученых.

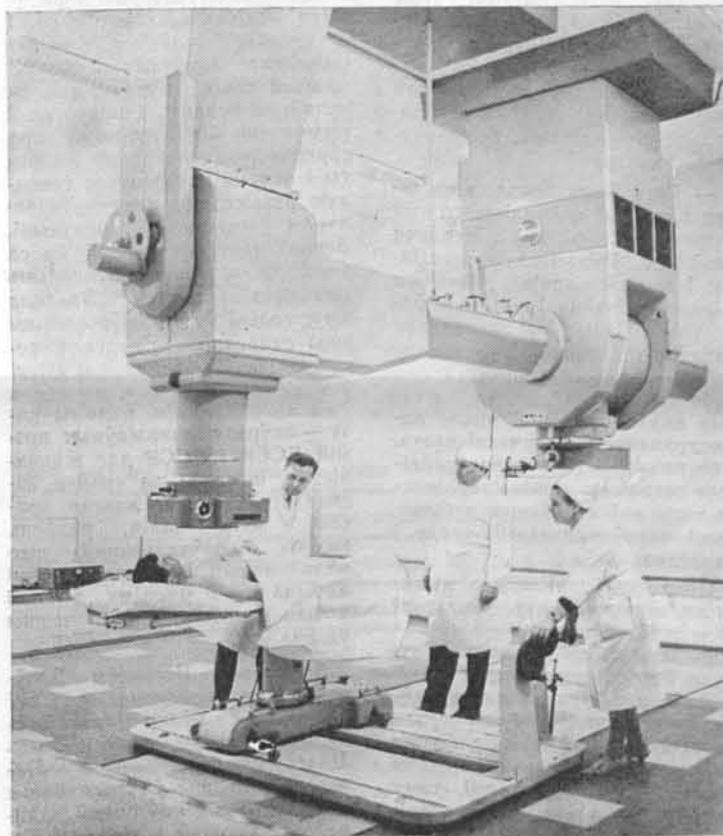
Профессор Л. ПОЛИНГ, дважды лауреат Нобелевской премии. Замечательно! Это мероприятие — важный вклад в мировую культуру. Этот труд послужит ценным источником знаний как для ученых, так и для рядовых читателей. Лично я интересуюсь научными статьями с тем, чтобы убедиться, как далеко шагнула советская наука вперед за те десять лет, которые прошли с момента моего последнего пребывания в СССР.

А вот комментарий первого заместителя главного редактора БСЭ, профессора Сергея Ковалева:

— Английский перевод энциклопедии, с нашей точки зрения, дело большого научного и культурного значения. Англоязычный читатель получает богатейшие данные, недоступные ни в одном другом едином источнике. Для него это открытие социалистического мира. В БСЭ находят отражение все стороны советской действительности. С позиций советского образа мышления, с позиций марксизма-ленинизма излагаются история, экономика, наука и культура всех стран и народов мира с древнейших времен до наших дней; успехи, достигнутые Советским Союзом и другими социалистическими странами.

Выход БСЭ на английском языке, безусловно, будет способствовать укреплению связей между СССР и США.

Б. САДЕКОВ.

У Белорускім навукова-даследчым інстытуце аналогіі і медыцынскай радыялогіі ў Бараўлянах.

Фота Э. ТРЫГУБОВІЧА.

СССР — ВЕЛИКОБРИТАНИЯ: ТРИ НАПРАВЛЕНИЯ ИССЛЕДОВАНИЙ МЕДИКОВ

— Далено за рамки интересов двух стран выходит Соглашение между СССР и Великобританией о сотрудничестве в области медицинской науки и здравоохранения, — заявил министр здравоохранения СССР академик Борис Петровский в беседе с корреспондентом АПН.

Подписанное в феврале в Москве Соглашение предусматривает совместные научные исследования, направленные на борьбу с инфекциями, прежде всего с гриппом, на разработку эффективных методов предупреждения и лечения заболеваний глаз. В нашей стране вопросы профилактики, диагностики и терапии гриппа уже не один год углубленно изучают во Всесоюзном научно-исследовательском институте гриппа в Ленинграде и научных центрах других городов.

— Нет сомнения, — подчеркнул министр, — что объединение усилий советских и английских ученых позволит в более короткие сроки достичь успехов в наступлении на болезнь, ежегодно поражающую миллионы людей.

Не менее важными считаю я исследования в области офтальмологии, продолжал Б. Петровский. В СССР и Великобритании ими заняты крупные национальные институты, где разрабатываются методы микрохирургии и лекарственной терапии, эффективные при заболеваниях глаз, еще сравнительно недавно считавшихся неизлечимыми, создаются пластические массы для искусственного хрусталика.

И наконец, еще одно, третье направление совместных усилий, как отметил Петровский, это вопросы организации здравоохранения, совершенствования его служб, в частности, службы экстренной медицинской помощи при травмах и тяжелых сердечно-сосудистых заболеваниях.

— Советский Союз, — сказал он, — имеет опыт, привлекающий внимание ученых и организаторов здравоохранения многих стран. Однако и нам полезно глубже изучить работу службы «скорой» на Британских островах, применяемое там оснащение и оборудование. Совместная работа в этом направлении, мне кажется, будет чрезвычайно плодотворна для здравоохранения обеих стран.

В подписанном главами правительств СССР и Великобритании Соглашении особо оговорено, что результаты двустороннего сотрудничества могут быть предоставлены в распоряжение мировой медицинской общественности через посредство Всемирной организации здравоохранения. Таким образом, плодами этого сотрудничества будут пользоваться все страны, независимо от их политических, экономических и социальных систем.

НА УШАЧЧЫНУ

Петруся БРОЎКУ

— Няйначай,
зямляча,
з Ушачы! —
Стракоча сарочы базар.
Чаканне вавёркаю снача,
Стажарыцца смутак з-за хмар.
Самога сябе хоць адкрыў,
З тугой не заключыш умоў.
Па ласку ад гора,
ад крывіды
Захоцацца збегчы дамоў.
Пагоднеюць радасцю вочы.
Нібы птушаня,
цішыня.
Да гутаркі сэрца ахвоча,
Лапоча
лістоў малышня.

А голас гучыць глухавата,
Як стомлены вечавы звон.
Ён зведаў уладнасць набата,
Калі слоў грымотных раскаты
Прачылі ворагу скон.
Рукой да сасны данраніа—
Быліну даверыць яна.
Шчырэі прыпадзі да
крыніцы—
Прагрукае сэрца да дна.
На вуснах чыгункі гарачых
На ўсіх кантынентах даўно
Уша-
чы-
уша-
чы-
уша-
чы! —
Журбоціцца слова адно.

Павітаць свайго земляка з Віцебшчыны прыехалі прадстаўнікі розных пакаленняў.
Фота У. КРУКА.

Петрусь БРОЎКА

КОРАНЬ ПАЭТЫЧНАГА ТАЛЕНТУ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

нага Савета БССР і Савета Міністраў рэспублікі, Ганаровую граматы Вярхоўнага Савета БССР і ордэн «Дружбы народаў», якім Савецкі ўрад узнагародзіў Героя Сацыялістычнай Працы Петруся Броўку. Пры гэтым Фёдар Анісімавіч адзначыў той надзвычайны момант, калі фарміравалася асоба паэта, грамадзяніна, змагара.

— Гэта была эпоха, насычаная падзеямі найвялікшага гістарычнага значэння. Першыя пяцігодкі. Перамога сацыялізму ў нашай краіне. Вялікая Айчынная вайна і разгром фашызму. Гады пасляваеннага аднаўлення народнай гаспадаркі. Першы разгорнуты будаўніцтва камунізму. І ўсе гэтыя падзеі знайшлі яркае адлюстраванне ў творчасці паэта. Яго паэзія стала своеасаблівым летапісам нашага гераічнага часу, які напоўнены небывалымі пераўтварэннямі свету і чалавека.

Прыгожа і дакладна выказаў народны паэт Беларусі Пімен Панчанка:

— Паэтычная дзяржава Петруся Броўкі немалая: яе мерыдыяны раскінуліся ад енісейскай тайгі да амерыканскага кантынента. Але найбольш светлыя і шчырыя песні ён праспяваў роднай зямлі, таму чароўнаму кутку, што раскінуў свае сасновыя бары паміж Заходняй Дзвіной і Бярозай.

Кожны з выступаўшых знаходзіў свае, адметныя словы ўдзячнасці і пашаны. Так, Рыгор Барадулін, прыгадваючы нядаўнюю паездку з земляком-юбілярам на Ушаччыну, адзначыў мноства крыніц у Пучілкавічах, роднай вёсцы Пятра Усцінавіча: ці не адсюль невычэрпнасць яго жыццёвай і творчай актыўнасці... Украінскі паэт Барыс Алейнік, гаворачы віноўніку ўрачыстасцей «Добры вечар!», пажадаў, каб «чарнавока Надзейка сказала яму назаўтра «Добрага ранку!». А узбекскі паэт Хамід Гулям перадаў ад сваіх калег прывітанне «касакалу беларускай савецкай паэзіі».

І многія падарункі, якімі шчодро надзялілі ў гэты вечар Пятра Усцінавіча, былі вельмі сімвалічнымі. Цымбалы з Віцебшчыны, дзе нарадзіўся і пачаў свой творчы шлях паэт, як пажаданне і надалей шчыра спяваць родныя песні, не губляць сувязі з Бацькаўшчынай. Дванаццаць важкіх тамоў БелСЭ — сведчанне энцыклапедычных здольнасцей арганізатара і кіраўніка. (На старонках апошняга тома паставілі свае подпісы ўсе супрацоўнікі створанай Броўкам рэдакцыі). Народны музычны інструмент кіргізаў — камуз засведчыў інтэрнацыянальнае, агульнасаюзавае гучанне творчасці нашага паэта. (Удасцеся першай у беларускай літаратуры Ле-

нінскай прэміі кніга вершаў П. Броўкі «А дні ідуць» перакладзена і выдадзена ў Кіргізіі).

Шчодрасць таленту і надзвычайная працавітасць часам здзіўляюць нават яго сяброў. У такім пачэсным ужо ўзросце Пётр Усцінавіч шмат піша, і не столькі ўспаміны, колькі цудоўныя лірычныя вершы. З вышнімі сваіх мудрых год ён нека па-новаму, пяшчотна і пранікнёна гаворыць пра спрадвечныя чалавечыя клопаты і пачуцці, асэнсоўвае савецкую рэчаіснасць, з юнацкім запалам марыць аб будучыні. Вечна малады душой, ён са здзіўленнем часам гаворыць пра хуткі бег часу. Здаецца яму: толькі ўчора няўрымслівы юны сакратар сельскага Савета змяшчаў свае вершы-агіткі ў насяненнай газеце, а сёння ўжо сівы чалавек, вядомы паэт — лаўрэат дзяржаўных прэмій СССР і БССР дае журналістам інтэрв'ю да свайго 70-годдзя. «Радасць жыцця зрабіла з мяне паэта, радасць вялікіх пераўтварэнняў, што воляй нашай Ленінскай партыі адбываліся ў мяне на вачах і ў чым я сам браў чынны ўдзел».

Зробленае Петрусём Броўкам часта пазначана словамі «першы». Ён аўтар лібрэта першых беларускіх опер «Міхась Падгорны» і «Дзяўчына з Палесся», першы ў рэспубліцы лаўрэат Ленінскай прэміі, стваральнік энцыклапедыі... З'яўленне якой, па словах самога юбіляра, прыкмета нашага часу, адлюстраванне грандыёзных змен у жыцці народа — ніколі раней, да сацыялістычнай перабудовы горада і вёскі, не маглі стварыць падобнае — не было каму пісаць і не было аб чым.

Шчыра дзякуючы ўсім, хто сабраўся на ўрачысты вечар, Петрусь Броўка сціпла гаварыў і пра свае творчыя планы. І многім прыхільнікам яго таленту нагадаліся словы народнага пісьменніка Беларусі Івана Шамякіна:

— Ніколі Петрусь Усцінавіч не мог замкнуцца ў «паэтычнай вежы», хоць паэзія заўсёды была для яго галоўнай працай і сэнсам жыцця. Але не меншую радасць давала яму і праца кіраўніка, трыбуна, прапагандыста літаратуры і навукі — праца з людзьмі, у калектыве. Петрусь Броўка заўсёды быў і застаецца паэтам-грамадзянінам і вучоным-грамадзянінам у самым высокім значэнні гэтых слоў. Гады ніколі не былі яму перашкодай ні ў якой працы. Я ведаю Броўку трыццаць гадоў і ўжо нават тады, у маладосці, зайздросціў яго энергіі, яго сапраўды юнацкаму ўспрымання свету, людзей. Відаць, у гэтай заўсёднай маладосці — корань сапраўднага паэтычнага таленту.

КАЛІ ЛАСКА

У любімай мове, роднай, наскай,
Ах, якія словы, «Калі ласка!»
Як звяняць яны сардэчнаю струною,
Праз усё жыццё ідуць са мною.
Трапіць госьць у будзень, а ці ў свята,
— Калі ласка, калі ласка ў хату!
Не паспелі сесці пры сустрэчы,
Як патэльня засквірчэла ў печы,
Ды і чарка бліснула дарэчы.

Бульба, смажаніна і каўбаска,
Пакаштуеце, людцы, калі ласка!
Хлопец кажа дарагой дзяўчыне:
— Калі ласка! Будзеш гаспадыняй!..

Эх, жыццё збудуем мы прыгожа,
Усе з табой нягоды пераможам.
Гром грывіць. З нябёсамі размова:
— Калі ласка, цёплы дождж вясновы!
І не вельмі буйны і не рэдкі —
На сады, на пушчы, на палеткі,
На грыбы, на ягады, на кветкі...
— Калі ласка! — наш зварот бясконы.
Мы гаворым ранішняму сонцу:
— Калі ласка, сонца, выйдзі з хмары,
Радасцю аблашчы нашы твары,
Ты ўзімі з сабою нашы мары!
— Калі ласка! — нашай роднай мовы
Шчырыя і ветлівыя словы.

ТРУБА І ЛІРА

Адзін калісьці крытык вырак
І ўсіх хацеў пераканаць,
Што я трубач,
Што я не лірык,
Пяшчотных струн мне не кранаць.

Што ж, я хадзіў з грымотным вершам
Між аўтаматаў
І з трубай,
Так, я хадзіў ў шарэнгах першых
Паміж закліканых на бой.

І я будзіў, будзіў салдата,
Будзіў адпор рашучы даць,
Трубіў —

Звінелі вокны ў хатах,
Каб Перамогі не праспаць.

Мой крытык не заўважыў ліры,
Ёй за трубай
Адкрыўся шлях,
Яна ж у дні спакою, міру
Гаіла раны на грудзях.

А сёння вы, вы толькі гляньце
На шлях яе —
І не адзі: я
Яна ж і пасабляе працы,
І сэрца цешыць у спачын.

Я НЕ ЛЮБЛЮ ПАХМУРНЫХ ДЗЁН

Ну як, мой дружа, ні кажы,
Калі бязмежам баваўняным
На ўсё насунуцца туманы,
Журботна стане на душы.

Я не люблю пахмурных дзён,
Гляджу, гляджу на іх з дакорам —

Ні рэк, ні возера, ні бору,
Ды й сам нікому не відзён.

На шчасце, мала дзён такіх,
Не можа цемрадзь быць бясконца,
Праб'юцца промні, ўспыхне сонца —
І ты шчаслівы між усіх!

ДУМАМІ І СЭРЦАМ З НАРОДАМ

Каля пяцідзсяці год нястомнай працы аздаў Петрусь Броўка справе развіцця беларускай савецкай літаратуры, устанавленню новага жыцця, заваяванага народам у суровай і цяжкай барацьбе.

Ён прыйшоў у літаратуру пасля пераможнага завяршэння ў краіне грамадзянскай вайны. Яго першыя выступленні ў друку адносяцца да 1926 года, калі савецкія людзі, узняўшы з руін народную гаспадарку, разбураную інтэрвентамі, прыступілі да мірнага сацыялістычнага будаўніцтва. Працягваючы і развіваючы традыцыі рускай і беларускай класічнай і савецкай літаратуры, П. Броўка ўжо ў раннях творах горака вітаў «свету новы росквіт», адгукнуўся на важнейшы падзеі ў жыцці нашай краіны.

Гарачым пачуццём савецкага патрыятызму, бязмежнай любоўю прасякнут яго палыміяны верш «Радзіма». У ім паэт з рэвалюцыйным запалам заяўляе:

Мы прасторы твае
Сваім сэрцам абдымем,
За граніцы наўсцяж
Мы адкажам сваёй

галавой,

Гэта наша зямля,
Гэта наша радзіма, —
Дзень высокі, як сонца,
Шугае над ёй.

Жывое пачуццё Радзімы праходзіць праз многія вершы, калі паэт гаворыць аб сваіх асабістых перажываннях, калі апявае пейзаж Бацькаўшчыны, апавядае аб асобных падзеях, людзях, сустрэчах. Лірычны герой

П. Броўкі ідзе па роднай зямлі як гаспадар, працаўнік, абаронца.

Асабліва моцна гучыць голас паэта, калі ён гаворыць аб гераічнай працы савецкіх людзей, аб сваёй роднай Беларусі, якая расквітнела ў брацкай сям'і народаў Савецкага Саюза. Вобраз індустрыяльнай Беларусі, па-мастацку створаны паэтам, глыбока рэалістычны.

У 1938 годзе П. Броўка закончыў паэму «Кацярына», у якой глыбока раскрытае сацыяльную бяграфію, тыповую для многіх савецкіх жанчын. Ён паказвае, як былая батрачка Кацярына ва ўмовах Савецкай улады стала раўнапраўным грамадзянінам, перад ёй раскрыліся шырокія жыццёвыя прасторы. За адданую працу калгаснікі пасылаюць яе на нараду стаханавцаў у Крэмуль, і яна разам з лепшымі людзьмі краіны прымае ўдзел у вырашэнні дзяржаўных спраў.

У першыя дні Вялікай Айчынай вайны П. Броўка добраахвотна ўступае ў рады Савецкай Арміі і пачынае працаваць інструктарам-літаратарам у рэдакцыі франтовай газеты «За Савецкую Беларусь». Па распараджэнню ЦК КПБ ён у 1942 годзе быў адкліканы і накіраваны для арганізацыі партызанскага друку.

У творах П. Броўкі ваеннага часу знайшоў яркае адлюстраванне патрыятызм савецкіх людзей. Іх гераізм, бязмежная адданасць Камуністычнай партыі і сацыялістычнай Радзіме.

Пасляваенныя гады асабліва плённыя ў творчасці П. Броўкі.

У 1962 годзе за зборнік вершаў і паэм «А дні ідуць» П. Броўку прысуджана Ленінская прэмія. Творы гэтага зборніка вызначаюцца высокім ідэйным зместам і мастацкай дасканаласцю. У іх творча выкарыстоўваецца багацце вуснай народнай паэзіі.

П. Броўка — аўтар лібрэта першых беларускіх опер «Міхась Падгорны» і «Дзяўчына з Палесся». Ён часта выступае ў друку з літаратурна-крытычнымі і публіцыстычнымі артыкуламі. У 1957 годзе П. Броўка апублікаваў раман «Калі зліваюцца рэкі», прысвечаны дружбе трох братніх народаў — беларускага, літоўскага і латышкага.

П. Броўка прымае актыўны ўдзел у грамадскім жыцці краіны. Ён — член ЦК Камуністычнай партыі Беларусі, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР і БССР, акадэмік Акадэміі навук БССР, член прэзідыума праўлення Саюза пісьменнікаў СССР і БССР, галоўны рэдактар БелСЭ.

П. Броўка вялікі і самабытны мастак слова. Ён прыняў актыўны ўдзел у стварэнні нацыянальнай беларускай савецкай паэзіі, з'явіўся адным з яе пачынальнікаў. У яго творчасці выразна адлюстраваліся характэрныя рысы асобных перыядаў і этапаў у развіцці беларускай савецкай паэзіі.

І. ЖЫДОВІЧ,
кандыдат філалагічных навук.

ПЕСНЯ СУСТРАКАЕЦЦА З ПЕСНЯЮ

тароў, які суправаджаў прыехаўшых, нібы незнарок сказаў:

— Вось і адбылося пасвячэнне вас, маіх землякоў, у шахцёры. Я ж таксама беларус, з Чэрыкава. Ужо 21-ы год тут працую...

Амаль у кожным горадзе дзеячы культуры і літаратуры Беларусі неслі вянкi і кветкі да Вечнага агню, да помнікаў загінуўшых. Братнія рэспублікі моцна яднае іх гісторыя. Асабліва сімвалічным было 22 чэрвеня ў Адэсе. Раніцу самага доўгага ў годзе дня горад сустрэў сінім бязвоблачным небам і шчодрым сонцам. Так супала, што іменна 22 чэрвеня ў горадзе-героі Адэсе праводзіўся Дзень крэпасці-героя Брэста.

Вечарам у тэатры імя Кастрычніцкай рэвалюцыі адбыліся ўрачыстасці, у якіх прынялі ўдзел госці з Беларусі. Варта адзначыць, што ў гэтым будынку роўна трыццаць чатыры гады назад неўміручай «Паўлінкай» адкрыў свае першыя гастролі ў Адэсе акадэмічны тэатр імя Я. Купалы.

У Дні літаратуры і мастацтва Беларусі на Украіне прайшоў фестываль нашых фільмаў — своеасабліва творчая справаздача беларускага кіно, якое нядаўна адзначыла сваё 50-годдзе. Дэманстраваліся дванаццаць фільмаў. Гэта ўжо шырока вядомыя «Масква — Генуя», «Крушэнне імперыі», «Альпійская балада», «Сыны ідуць у бой», «Вуліца без канца», «Польмя», «Зімародак», «Паланез Агінскага», а таксама новыя, толькі што закончаныя на «Беларусьфільме» стужкі «Час яе сыноў» і «Воўчая зграя».

Выстаўка выўленчага, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і кнігі была адкрыта ў Кіеве. Майстры пэндзля і разца Беларусі пазнаёмлі наведвальнікаў з нафтавікамі Палесся, будаўнікамі і калгаснікамі Міншчыны, нашымі гарадамі і партызанскімі лясамі. У кніжным раздзеле экспанавалася больш за 600 выданняў.

Вялікую ўвагу Дням літаратуры і мастацтва БССР удзялялі Украінскае тэлебачанне і радыё. Па некалькі разоў на дзень у праграму вяшчання ўключаліся трансляцыі вечароў і канцэртаў, дэманстраваліся беларускія хранікальна-дакументальныя фільмы, перад тэлекамерамі і мікрафонам выступалі асобныя

ўдзельнікі Дзён.

Да свята культуры братніх народаў быў выпушчаны спецыяльны нумар газеты «Советская Белоруссия», у якім расказвалася аб сённяшнім дні рэспублікі, аб дасягненнях беларускага народа ва ўсіх галінах прамысловасці і сельскай гаспадаркі, навукі і культуры, аб узаемабагацальных сувязях рэспублік Краіны Саветаў. На старонках газеты выступілі вядомыя дзеячы літаратуры і мастацтва Іван Шамякін, Рыгор Шырма, Міхась Савіцкі, Здзіслаў Стома, Віталь Чацверыкоў, прэзідэнт Акадэміі навук БССР М. Барысевіч і іншыя. Апублікаваны вершы беларускіх паэтаў Петруся Броўкі, Аркадзя Куляшова, Максіма Танка, Пімена Панчанкі, Аляксея Русецкага.

Іван Шамякін, гаворачы пра літаратурныя сувязі рэспублік-суседак, зазначыў:

— Многія украінскія паэты ўважліва сочаць за творчасцю сваіх беларускіх сяброў, і лепшае са створанага імі хутка становіцца здабыткам украінскіх чытачоў. Два гады назад выдавецтва «Дніпро» выпусціла ў свет двухтомную анталогію беларускай паэзіі. Не засталіся, як кажуць, у даўгу і нашы паэты. Двухтомную анталогію украінскай паэзіі на беларускай мове толькі што выпусціла ў свет выдавецтва «Мастацтва літаратура».

У час Дзён літаратуры і мастацтва Беларусі ў Львове на вучэбным корпусе ўніверсітэта імя І. Франка была адкрыта мемарыяльная дошка вядомай беларускай пісьменніцы Цётцы (Элаізе Пашкевіч). Палымная рэвалюцыянерка была адной з першых жанчын — слухачоў філасофскага факультэта гэтай навучальнай установы.

Свята беларускай культуры ішло адначасова па ўсёй Украіне. У гарадах і вёсках адбываліся сустрэчы з працоўнымі калектывамі, паэты, спевакі, музыканты выступалі перад шматтысячнай аўдыторыяй у палацах культуры і пад адкрытым небам. Радасныя ўсмешкі, шчодрыя апладысменты, кветкі, словы «Широ дякуемо!» суправаджалі кожны канцэрт.

Як адзначыў на закрыцці Дзён літаратуры і мастацтва Беларусі загадчык аддзела культуры ЦК КПБ С. Марцалеў, «гэта быў не парад, а святочны і разам з тым дзелавы сустрэчы дзвюх брацкіх сацыялістычных культур».

НА ЗДЫМКАХ: уверсе — група беларускіх і украінскіх пісьменнікаў — удзельнікаў Дзён культуры; Дзяржаўны народны аркестр БССР выступае на заводзе імя У. І. Леніна ў Кіеве; унізе — падарунак ад Саюза мастакоў Украіны; удзельнікі Гродзенскага ансамбля песні і танца «Нёман» у Ільчоўску Адэскай вобласці; сустрэліся старшыні саюзаў кампазітараў Беларусі і Украіны — Р. Шырма і А. Штагарэнка.

Фота У. КРУКА.

У лепшых канцэртных залах, на адкрытых эстрадах, прамысловых прадпрыемствах і будаўнічых пляцоўках, у калгасах і саўгасах Украіны выступалі беларускія артысты і пісьменнікі. Яны прыехалі ў нашу рэспубліку на Дні літаратуры і мастацтва, каб пазнаёміць суседзяў з найскравейшымі скарбамі нацыянальнай культуры.

Цёпла і радасна прынялі пасланцоў братняй рэспублікі на данецкай зямлі. Цікавымі сустрэчамі, канцэртамі быў запоўнены кожны дзень гэтага вялікага свята. Кветкамі, моцнымі поціскамі рук сустракалі беларускіх пісьменнікаў, кампазітараў, мастакоў, майстроў прафесійнай і самадзейнай сцэны жыхары Данбаса.

У кінатэатрах вобласці праходзіў фе-

сываль фільмаў вытворчасці студыі «Беларусьфільм». Абласная навуковая бібліятэка імя Крупскай арганізавала выстаўку беларускіх кніг. Тут было прадстаўлена звыш 200 выданняў. Сярод іх творы лаўрэата Ленінскай прэміі Петруся Броўкі, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі СССР Янкі Брыля, Івана Шамякіна, Аркадзя Куляшова і іншых беларускіх пісьменнікаў.

Я беларус, жыў і працую ў Данецку. Мне было вельмі прыемна разам са сваімі украінскімі сябрамі сустракаць землякоў і бачыць, што гаспадары — шахцёры, металургі, будаўнікі, хлебааробы, прадстаўнікі творчай інтэлігенцыі прымаюць іх як самых дарагіх гасцей.

Надоўга запомніцца сустрэча з артыстамі Дзяржаўнага народнага хору БССР. Паэтычныя словы, задзішэўныя

беларускія песні, імклівыя танцавальныя мелодыі гучалі па ўсёй Украіне. І хочацца ўспомніць словы Петруся Броўкі пра братэрскія ўзаемаадносіны савецкіх народаў: «Вялікі наш дом — сям'я адна».

Ніколі не забудуць украінцы і беларусы, як разам змагаліся ў дні Вялікай Айчыннай вайны супраць ненавіснага ворага. І калі на захадзе знаходзіцца такія людзі, якія хацелі б убіць клін паміж намі, яны павінны ведаць: саюз наш адзіны і непарушны. Саюз украінцаў і беларусаў, таксама як саюз усіх народаў Савецкага Саюза, замацаваны крывёю. Можа таму так шчыра гучалі словы запрашэння прыязджаць часцей на гасцінную зямлю украінцаў.

Ф. СЕВЯРЫН.
г. Данецк, УССР.

МЫ

З АДЗІНАЙ

СЯМ'І

На адной з рэпетыцый беларускага народнага ансамбля танца «Вясёлка» ў Палацы культуры прафсаюзаў Мінска я раптам пачуў англійскую мову. Захапленне англійскай мовай пачалося тут пасля пісьма, якое прыйшло з Нотынгема. Улады гэтага англійскага горада запрасілі групу самадзейных артыстаў Мінска на традыцыйны Нотынгемскі фестываль.

Ансамбль «Вясёлка» створаны нядаўна, але яго артысты ўжо пазнаёмілі з беларускімі танцамі жыхароў Нарвегіі, Фінляндыі, Польшчы, Венгрыі і Арабскай Рэспублікі Егіпет. Аб высокім выканаўчым майстарстве калектыва «Вясёлка» гаворыць ганаровае званне «народны ансамбль», якога ён удастоен. Удзельнікі ансамбля — студэнты, рабочыя, інжынеры.

Праграма, падрыхтаваная салістамі «Вясёлкі» для Нотынгемскага фестывалю, уключае шэраг беларускіх народных танцаў, у тым ліку адзін з самых папулярных у рэспубліцы — «Лявоніха». Аб Лявонісе, працавітай і вясёлай, расказвае харэаграфічны малюнак танца, дынамічны і гарэзлівы.

Швачка атэлье Валянціна Самец і інжынер-станкабудаўнік Генадзь Латышаў выканаюць песні народаў Савецкага Саюза. Аспірантка Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі імя А. Луначарскага Таццяна Чанцова пазнаёміць жыхароў Нотынгема са старажытным беларускім інструментам — цымбаламі.

М. ІНІН.

Адпачынак.

Фота В. МАЦЮШЭУСКАГА.

ЗАМКАВАЕ будаўніцтва Беларусі — адна з найбольш цікавых старонак у гісторыі нацыянальнага дойлідства. Замкі вельмі ярска адлюстроўваюць перш за ўсё тыя гістарычныя ўмовы, сацыяльна-палітычныя фактары, якія вызначылі асаблівасці развіцця беларускага народа. Тэрыторыя Беларусі часта ставілася арэнай ваенных дзеянняў, таму будаўніцтву ўмацаваных цытадэляў надавалася заўсёды вялікае значэнне. З другога боку, актыўная барацьба працоўных мас супраць сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту вымусіла феадалаў хавацца за моцнымі сценамі сваіх рэзідэнцый.

Аднак функцыямі абароны не вычэрпвалася роля замка. Перш за ўсё замак, які размяшчаўся ў гістарычным цэнтры горада, звычайна ў сутоку рэк, быў адміністрацыйным цэнтрам вялікай акругі. Ён з'яўляўся і важнейшым архітэктурным элементам, што вызначаў на многія стагоддзі мастацкі вобраз старажытнага горада. Гэтыя функцыі садзейнічалі таму, што замкі захоўвалі сваё значэнне і ў тыя часы, калі іх абаронная роля была ўжо страчана.

Да нас дайшлі толькі мураваныя замкі XIII—XVII стагоддзяў. Аднак у сваёй большасці гэтыя комплексы ўзводзіліся з дрэва, якое было традыцыйным і найбольш даступным будаўнічым матэрыялам у Беларусі. Асабліва трывалыя традыцыйны драўлянага замкавага дойлідства складаліся на Палессі, дзе з дрэва ўзводзіліся нават буйныя цытадэлі (Пінск, Мазыр, Гомель і інш.). На жаль, гэтыя помнікі не захаваліся да нашага часу, і амаль што адзінымі крыніцамі іх вывучэння з'яўляюцца старажытныя інвентары, планы і малюнкi.

Замкі сфарміраваліся на базе старажытнарускіх умацаваных дзядзінцаў. Іх характэрныя элементы — абаронныя сцены з байніцамі,

абламамі і падсябіццямі (род машыкуль, назва паходзіць ад выразу «біць пад сябе»), якія ўмацоўвалі яруснымі вежамі. Інвентар аршанскага замка 1560 года паказвае, што гэты комплекс меў сцены, ніжняя частка якіх была мураванай, а верхняя — драўлянай. Замак уключаў 5 веж. Адна з іх служыла брамай і названа «варотнай вежай».

абаронныя функцыі, а выкарыстоўваліся адначасова і як пабудовы жыллага, гаспадарчага і вытворчага прызначэння.

Традыцыі драўлянага будаўніцтва працягваюць развівацца ў XVII—XVIII стагоддзях. Захаваўся унікальны малюнак віцебскага замка 1664 года. Як сведчыць ліст ваяводы Рэліна (1660 г.), ён

ным гонтавым дахам. Такі ж характар мелі ў XVIII стагоддзі замкі ў Пінску, Клецку і Рагачове. Замак у Давыд-Гарадку каля 1760 года наогул быў пакінуты і непадалёку ад яго ўтвораны «замкавы двор» з фальваркам. Камянецкі замак не меў буйных умацаванняў ужо ў першай палове XVIII стагоддзя. К сярэдзіне XVIII стагоддзя ён перабудоўваецца. Ярусная брама набывае ў завяршэнні дэкаратыўную альтанку, а ў цэнтры ўзводзіцца манументальны палац, увянчаны трыма вежамі «сніцарскай работы». Аднак у XIX стагоддзі гэты замак прыходзіць у заняпад: рушыцца палац, тэрыторыя абносіцца лёгкай плячнёвай агароджай.

Такім чынам, замкі праходзяць складаны шлях развіцця. На раннім этапе гэта — буйныя абаронныя комплексы. Пазней яны страчваюць абаронныя функцыі і набываюць свежы характар архітэктурны, пераўтвараючыся ў замкава-палацавыя ансамблі. Іх далейшая эвалюцыя прыводзіць да таго, што на базе замкава-палацавага ансамбля фарміруецца палацавы ансамбль, знікаюць апошнія рэшткі замкавых умацаванняў (Гомель, Барбароў, Рагачоў). Гэты працэс найбольш інтэнсіўна праходзіў з канца XVIII стагоддзя, калі ў архітэктурную пранікае стыль класіцызму. Некаторыя замкавыя ансамблі захоўваліся і ў XIX стагоддзі, аднак ужо ў выглядзе багатага магнацкага двара (Петрыкаў).

Даследаванне гісторыі беларускага драўлянага замкавага будаўніцтва XVII—XVIII стагоддзяў дазваляе адкрыць вельмі цікавую з'яву ў нацыянальным дойлідстве, пераходны этап, які звязвае ў адзінае цэлае замкавае будаўніцтва.

Юрый ЯКІМОВІЧ,
супрацоўнік Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР.

ДРАЎЛЯНЫЯ ЗАМКІ

Прамежак паміж вежамі займаў 101 гародня (гародні — доўгія драўляныя зрубкі, запоўненыя зямлёй ці каменнямі). Мазырскі замак, збудаваны каля 1543 года «всёю волостью Мозырского и Бчицкою, мещаны и людми боярскими тамошними», умацоўваўся сяміруснымі вежамі і двух'яруснымі гароднямі «ў тры сцяны... с обланкованьем і с падсабітьем», а ў месцах, дзе не было гародзен, «там острогом добре зароблено». Дзядзінец займаў замкавая царква, некалькі жылых і гаспадарчых пабудоў і «чорная ізба» для вартанікоў.

Кобрынскі замак, як сведчыць інвентар 1597 года, складаўся з двух частак: Ніжняга і Верхняга замкаў. Ён умацоўваўся гароднямі і вежамі, прычым адна з веж адначасова выконвала функцыі млына і названа «вежай млыновай». Цікава, што вежы і брамы выконвалі не толькі

збудаваны мясцовымі цеслярамі. Для таго часу віцебскі замак з'яўляўся грознай і непрыступнай цытадэллю.

Нягледзячы на будаўніцтва асобных фартыфікацыйных сістэм, у XVII—XVIII стагоддзях ясна абазначаецца якасна новы кірунак развіцця замкавага дойлідства. Замак страчвае суровы крапасны характар і пераўтвараецца ў звычайны двор — рэзідэнцыйны феадала. Тут упершыню фарміруецца багаты палац, фланкаваны афіцыйнамі (дапаможнымі карпусамі). Такім шляхам складаецца новы тып замкава-палацавага ансамбля. Напрыклад, калі інвентары 1638 і 1684 гадоў апісваюць бабруйскі замак з вежамі і рэдутамаі, то дакумент 1692 года іх ужо не называе, але паказвае, што на дзядзінцы збудаван палац. Мазырскі замак, як сведчыць інвентар 1772 года, страчвае былыя абаронныя ўмацаванні і набывае барочны палац пад лама-

БЕЛАРУСКІЯ ЭКСЛІБРЫСЫ

Экслібрысам на Беларусі захапляецца больш за 50 прафесійных і самадзейных мастакоў. Па — ранейшаму працуе над экслібрысам старэйшы беларускі графік А. Тычына, які ў наступным годзе адзначыць 50-годдзе свайго творчасці. Плённа працуюць над экслібрысамі мастакі старэйшага пакалення Я. Красоўскі, браты В. і Я. Ціхановічы. З захапленнем ствараюць кніжныя знакі мастакі сярэдняга і малодшага пакалення У. А. Кашкурэвіч, К. Ціхановіч, Г. Грак, Г. Галубовіч, Г. Ціхановіч, М. Лазавы, Б. Кузьмічоў і Г. Шутаў, браты У. і М. Басалыгі, І. Каплян, Э. Левін, М. Селяшчун, В. Дураў, Ю. Баранаў і многія іншыя.

Сёння мы пачынаем знаёміць чытачоў «Голасу Радзімы» з творчасцю беларускіх мастакоў-экслібрысістаў. У наступных нумарах газеты мы больш грунтоўна раскажам пра творчасць асобных мастакоў.

Міхась МІНКЕВІЧ, старшыня секцыі экслібрыса Беларускага рэспубліканскага добраахвотнага таварыства аматараў кнігі.

НА ЗДЫМКАХ: работы беларускіх мастакоў.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82,
33-02-80, 33-03-15, 33-01-97,
33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі Зак. 1083.

(ПОРТ)

У Мінску ў Доме фізічнай культуры «Працоўныя рэзервы» адбылася матчавая сустрэча па мастацкай гімнастыцы паміж зборнымі камандамі Беларусі і Польскай Народнай Рэспублікі. Камандную перамогу заваявала зборная БССР. У асабістым заліку першыя тры месцы занялі Галіна КРЫЛЕНКА-ЛОГВІНАВА (БССР), Люцына ЧЭРВІНЬСКА (ПНР) і Наташа КАБРЫЕЎСКАЯ (БССР) — на здымках злева направа.

Фота В. ДЗЕРЖАНОВІЧА.

